

N:o 28.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 2 mars 1906.
— — — — Andra Kammaren den 3 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckt motion angående åtgärder mot tobaksförbrukning bland ungdomen.

(Lagutskottets utlåtande n:o 14.)

Till Konungen.

Enskild motionär har påkallat Riksdagens uppmärksamhet för frågan om vidtagande af åtgärder mot ungdomens tobaksbruk samt därvid såsom ett önskemål särskildt ifrågasatt »ett så effektivt förbud som möjligt emot ungdomens icke blott *åtkomst*, utan äfven *begagnande* af tobak genom såväl förbud att sälja till person af viss ålder som ock rätt för ordningsmyndighet och uppfostrare att fråntaga sådan person tobak, som han på annat sätt lyckats öfverkomma.»

Riksdagen har vid behandlingen af motionen icke kunnat undgå att få ett starkt intryck af ämnets stora vikt. Att det uppväxande släktets fysiska och psykiska hälsa är för ett folks framtid och samhällsutvecklingen i dess helhet af den största betydelse, lärer icke kunna bestridas, och i våra dagar göra sig på alla områden sträfvanden gällande att härutinnan åstadkomma såvidt möjligt tillfredsställande förhållanden. Ett ingalunda betydelselöst led i dessa sträfvanden är enligt Riksdagens mening den i motionen framträdande önskan att söka inskränka tobaksförbrukningen bland ungdomen. Mer och mer torde man med läkarevetenskapens framsteg bland dess utöfvare hafva kommit till insikt om de menliga på-

följder med afseende å kroppsligt och andligt befinnande, som långt drifvet begagnande af tobak såsom njutningsmedel särskildt under uppväxtåren medför. I synnerhet torde rökandet af cigarretter, som under den senare tiden tilltagit oerhördt, hafva gifvit anledning till, att önskan om lagstiftningsåtgärder mot ungdomens tobaksförbrukning framträdt. Cigarrettrökningen är nämligen, enligt hvad af sakkunnige uttalats, mera än annan tobaksförbrukning skadlig särskildt för unga och outvecklade personer och är tillika den form, i hvilken tobak företrädesvis njutes af minderåriga. I landsorten lära ock minderåriga mångenstädes redan vid mycket tidig ålder hängifva sig åt tuggning af snus eller tobak, hvilket naturligtvis äfvenledes är särdeles ohälsosamt.

Det har ofta framhållits, att ett ingripande mot det öfverhandtagande bruket af tobak bland ungdomen främst borde hvilat på dem, som hade hand om det uppväxande släktets uppfostran samt att genom förevarande frågas belysande vid skolorundervisningen och genom samverkan mellan skola och hem mycket borde kunna vinnas för stälfjande af aumärkta osed.

Riksdagen håller också före, att upplysningsarbetet i förening med tillsyn öfver skolungdomen böra vara utgångspunkter för sträfvanena på detta område. Mycket torde kunna åstadkommas genom ett fortskridande på de här redan inslagna vägarne. Det synes därför kunna ifrågasättas, huruvida icke lämpligen vissa allmänna bestämmelser mot skolungdomens tobaksförbrukning borde utfärdas genom stadgande i undervisningsförfattningarna eller eljest.

Men enligt Riksdagens mening är detta dock icke till fyllest för vinnande af det asyftade målet. Beträffande särskildt den ungdom, som åtnjuter undervisning i folkskolan, bör ihågkommas, att dess skolgång ofta är afslutad vid en ålder af 12—13 år, och att just vid denna ålder från ofvan angifna synpunkter förefinnes särskildt behof att söka förekomma tobaksförbrukning. Skolans uppgift uti ifrågavarande hänseende kan för öfrigt icke sträcka sig utom ett visst område, och skolan saknar liksom hemmet möjlighet att kunna ständigt öfvervaka efterlefnaden af ett förbud. Det synes alltså Riksdagen uppenbart, att uppfostrarens sträfvande att såvidt möjligt söka förekomma eller utrota ifrågavarande mer och mer öfverhandtagande onda måste stödjas af lagstiftningen äfven utom undervisningsförfattningarnas område. Man kan i sådant afseende från skolans sida med skäl särskildt begära, att, då förbud utfärdas

för skolungdom att begagna tobak, lagstiftningen ej omintetgör eller försvårar förbudets upprätthållande genom att såsom en loflig näring tillåta, att dylika varor få fritt försäljas till samma ungdom.

Det har blifvit för Riksdagen upplyst, hurusom ett sådant lagstiftningens ingripande ägt rum i flera länder.

Redan nu har man också hos oss i många afseenden just på lagstiftningens väg inskridit för värnande af barns och minderåriges andliga och fysiska hälsa gentemot menliga sociala inflytelser.

Närmast öfverensstämmande med den förbudslagstiftning, som skulle kunna i nu förevarande hänseende komma i fråga, äro stadgandet i 31 § 3 mom. af förordningen angående försäljning af brännvin, att brännvin icke får å försäljningsställe utlämnas till minderårig, samt den i 24 § 1 mom. af förordningen angående försäljning af vin och öl förekommande bestämmelsen, att vin eller öl icke får å försäljningsställe utlämnas till minderårig, som ej fyllt 15 år. Utfärdande af ett dylikt förbud jämväl mot försäljning af tobak synes Riksdagen så mycket hellre kunna och böra ifrågakomma, som det äfven här gäller att bekämpa ett missbruk, hvars skadliga verkningar äro i flera afseenden likartade och jämförliga med dem, som förorsakas af rusgifvande drycker.

Särskildt förtjänar att framhållas, hurusom en förbudslag af det sålunda ifrågasatta slaget säkerligen skulle göra stor nytta redan därigenom, att dess blotta tillvaro skulle bidra till att väcka uppmärksamhet å de vådor, för hvilka minderåriga vore utsatta genom frestelsen att i förtid röka tobak, sporra ungdomens vårdare och uppfostrare till att med större omsorg och kraft söka att från ungdomen afvärja dessa faror samt åt lärares och uppfostrares bemödanen därom gifva stödet och auktoriteten af ett bestämdt lagbud. Att en sådan förbudslag skulle i sin mån visa sig verksam till att åtminstone bland den spädare och därför mindre motståndskraftiga ungdomen inskränka, om icke helt och hållet utrota, bruket af tobak, synes höjdt öfver allt tvifvel. Kontrollen öfver en sådan lags efterlefnad bör väl icke blifva svårare än öfver lagstadgandet om förbud mot försäljning af brännvin och öl. Icke heller skulle genom en dylik lagstiftning någons berättigade intressen komma att trädas för nära.

Att, såsom i norsk lag skett, göra ett förbud mot försäljning af tobak till minderåriga beroende af de lokala myndigheternas beslut, synes Riksdagen mindre lämpligt. Följden häraf skulle till äfventyrs

kunna blifva, att förbudets effektivitet i många fall ginge förlorad. Och principiellt riktigast är i hvarje händelse, att en lagstiftning af ifrågavarande beskaffenhet blifver lika gällande för hela riket.

Såsom förut anmärkts, har motionären i ämnet ifrågasatt äfven förbud för ungdomen i allmänhet att begagna tobak samt stadgande af rätt för ordningsmyndighet och uppfostrare att främtaga minderårig tobak, som han lyckats åtkomma. Detta förslag innefattar på visst sätt ett upplifvande af en tanke, som hos oss fick uttryck i en författning af år 1741, däri stadgades förbud för »ungdomen i gemen» att röka tobak vid 2 daler silfvermynts plikt för hvarje gång, hvilket straff äfven kunde drabba föräldrar, förmyndare och husbönder, om de gjorde sig medbrottslige genom flathet och försummelse i tillsynen öfver författningens efterlefnad af barn, pupiller och tjänstefolk. Den föreslagna rättigheten för vissa vederbörande att främtaga minderåriga tobak lärer ock vara lagstadgad på flera ställen, där man på lagstiftningens väg ingripit i förevarande angelägenhet. Den åberopade norska lagen medgifver sålunda, att bestämmelser kunna meddelas om att polistjänsteman kan inskrida mot barn, som begagnar tobak på gata, landsväg eller annan allmän plats. Riksdagen anser väl lämpligheten af motionärens förslag i denna del kunna ifrågasättas. Vid sakens utredning torde i allt fall samma förslag komma under öfvervägande.

Riksdagen anser följaktligen, att en utredning af förevarande fråga bör äga rum. Ofvan har Riksdagen särskildt ifrågasatt till öfvervägande nya bestämmelser i skolförfattningarna samt förbud att sälja eller utlämna tobak till minderåriga. Till äfventyrs skall utredningen gifva vid handen, att äfven andra åtgärder kunna vidtagas. Hufvudsaken är emellertid nu, att saken i hela dess vidd kommer under ompröfning. Riksdagen får alltså anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, hvilka åtgärder må kunna vidtagas till hämmande af minderåriges tobaksbruk, samt, i den mån lösningen påkallar Riksdagens medverkan, för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill förhållandena må gifva anledning.

Stockholm den 3 mars 1906.

Med undersätlig vörndnad.
